

SLAVKOVSKÝ

SPECIÁL

ZPRAVODAJ

LISTOPAD 2019

SPECIÁLNÍ VYDÁNÍ K LISTOPADU 1989 • ZDARMA

V listopadu 1989 u nás zvítězila
svoboda a demokracie

Generální stávka v pondělí
27. listopadu 1989 ve Slavkově

M. Čalfa a V. Havel ve Slavkově 28. 10. 1990

SLAVKOV 1989–2019

Rok 1989 přinesl zásadní přelom pro všechny občany našeho státu a vlastně i celé Evropy. Stagnující státy socialistického bloku na tom nebyly ekonomicky dobře a byla jen otázka času, kdy se hospodářsky zhroutí. První náznaky závanu změn přišly z tehdejšího Sovětského svazu po nástupu Michaila Gorbačova k moci v r. 1985. Jeho pokus o reformu hospodářství známý jako perestrojka se zaváděl i u nás pod názvem přestavba. Došlo k drobným úpravám: bylo velmi omezeně povoleno soukromé podnikání, vznikaly státní pod-

niky (místo národních) a také v dalších oblastech se „povolovaly šrouby“. Řežim slábl.

V Polsku došlo ke změnám už na jaře 1989 a první svobodné volby tam proběhly (i když jen do poloviny parlamentu) 4. června 1989. Z Německé demokratické republiky prchali její občané přes naše území a Maďarsko, které v září otevřelo hranice, do Rakouska. Devátého listopadu padla Berlínská zeď. V Bulharsku odstoupila vláda 10. listopadu. Byla jen otázka času, kdy padne totalitní režim i u nás. ▶

Vzpomínky účastníků
listopadových událostí

strana 12–19

Schůzka vlády ve
Slavkově 28. 10. 1990

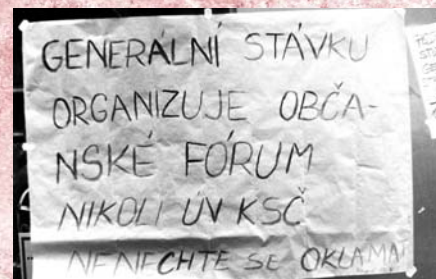
strana 21

Naše město
za socialismu

strana 22 a 23

Shromáždění ke dni lidských práv u SD Bonaparte 10. 12. 1989

► Jaké události předcházel 17. listopadu?

Začátkem roku 1989 přišel „Palachův týden“ (série demonstrací u příležitosti 20. výročí úmrtí Jana Palacha), vznikaly petice za propuštění Václava Havla z vězení, další demonstrace přišly v srpnu a v říjnu. 14. října se v Praze sešel tzv. Obrodný proud v Československé straně lidové, ve kterém 73 delegátů z regionů podepsalo deklaraci Obrodného proudu v Československé straně lidové požadující demokratizaci strany a její návrat ke křesťanským základům. Významnou událostí také bylo svatořečení Anežky České dne 12. listopadu 1989 v Římě za účasti tisíců českých poutníků.

V říjnu 1989 naplánovala organizace Nezávislé studentské sdružení STUHA na 17. listopad 1989 pietní akci k 50. výročí uzavření českých vysokých škol nacisty. Na přípravě a průběhu demonstrace se na žádost studentů nepodílely žádné disidentské organizace, aby představitelé moci nedostali důvod k zakázání či potlačení demonstrace. Oficiálním účelem mělo být uctění památky studenta Jana Opletala, avšak radikálnější studenti chtěli využít

této akce k vyjádření nespokojenosti se současnou společenskou situací a k volání po změně. Touto demonstrací odstartovaly události listopadu 1989, které ukončily vládu jedné strany v naší zemi a přivedly pád komunistického režimu. Tyto události se zapsaly do dějin jako tzv. sametová nebo něžná revoluce.

Co se dělo ve Slavkově po 17. 11. 1989

O událostech z pátku 17. listopadu 1989 se občané Slavkova u Brna dozvěděli až druhý den z večerních sobotních zpráv, popřípadě ze zpráv Svobodné Evropy nebo Hlasu Ameriky.

Situace byla nepřehledná – nebylo jasné, jestli to není „jen“ další z protivládních demonstrací navazujících na tzv. „Palachův týden“ nebo protesty ze srpna a října 1989. Ale zprávy o manifestaci 17. listopadu se dostávaly i do vysílání televize a bylo patrné, že se děje něco mimořádného. Zprvu to vypadalo, že jde o renesanci socialismu, o nový obrodný proces, podobný tomu v roce 1968. Ale brzy vyšlo najevo, že nejde jen o kosmetické úpravy, ale o mnohem hlubší změny, o nastolení nového

režimu. Socialistické zřízení vystřídalo tržní hospodářství a po 41 letech (29. 11. 1989) byla zrušena vedoucí úloha KSČ ve společnosti.

Od pondělí 20. listopadu se konaly pravidelné manifestace v Brně, kterých se zúčastňovalo mnoho občanů Slavkova.

Městský výbor KSČ ve Slavkově se snažil situaci usměrnit. Zveřejnil stanovisko (viz text ve Slavkovském zpravodaji 6/1989 – obr. dole na straně), které žádá očistu vedení strany od členů, kteří poškodili její čest, vstoupit do dialogu se všemi strukturami společnosti a předsvědčit o správnosti politiky KSČ.

Další týden, 27. listopadu, proběhla v celé republice generální stávka. Ve Slavkově ji manifestálně podpořili studenti, představitelé kultury, dělníci, zaměstnanci služeb, obchodů a všech sociálních vrstev občanů. Na Palackého náměstí před Společenským domem vyjádřili vůli po radikálních změnách, po politických a hospodářských reformách. Zaznělo volání po ustavení Občanského fóra (OF). Večer se šlo 22 lidí v Rubensově sále zámku a založili OF ve Slavkově. ►

2

STANOVISKO měst VKSČ a rady měst NV

Za současného stavu vývoje událostí považujeme za první úkol očistit vedení strany od těch, kteří jakýmkoliv způsobem poškodili její čest. Totéž platí o komunistech ve vedoucích státních orgánech. Tato očista je možná pouze při důkladném rozboru příčin vzniku současné situace ve straně a společnosti.

S rozvahou, avšak bez odkladu, je nutné vstoupit s plnou vážností do dialogu s organizací Národní fronty, s politickými organizacemi a se všemi strukturami ve společnosti, bez ohledu na to, zda jsme některé z nich dosud považovali za opozici.

V tomto dialogu musíme přesvědčovat ne slovy, ale činy o správnosti naší politiky pro další rozvoj socialismu v ČSSR. Postupně tím musíme obnovit důvěru ve stranu především u mládeže, dělníků a inteligence.

Dáváme plnou podporu ÚV KSČ a jeho generálnímu tajemníkovi s. Urbánovi při přípravě mimořádného sjezdu KSČ k přijetí zásadních opatření, která vyvedou naši stranu z vážné krize.

Očekáváme, že otevřená a pravdivá informovanost o práci na přípravě těchto opatření se stane v ZO KSČ účinným nástrojem při získávání všech našich poctivě smýšlejících spoluobčanů.

STÁVKÁ VE SLAVKOVĚ

Mezi dvanáctou a čtrnáctou hodinou v pondělí 27. listopadu 1989 jsme byli svědky generální stávky. Proběhla prakticky po celé naší zemi a manifestace byla podpořena i ve Slavkově. Konala se na náměstí před budovou měst NV a vyjadřovala touhu pracujících, studentů, inteligence po hlubokých změnách v životě naší společnosti.

Shromáždění se nezúčastnili jen studenti a představitelé kulturní fronty, ale i dělníci ze slavkovských závodů, nejpočetnější zastoupení pracovníků z Agry a agrochemického podniku dále zaměstnanci služeb, obchodů, zástupci všech sociálních vrstev občanů.

Ti všichni podpořili výzvu stávkového výboru a Občanského fóra, které stojí za požadavky studentů a podporují urychlení politických a společenských přeměn, socialismus bez chyb. Nešlo zde jen o obyčejnou oprávněnou požadavky studentů, jimiž vstoupili do politického života pod bezprostředním vlivem tragických událostí 17. listopadu 1989. Šlo o výraz oprávněné nespokojenosti s pomalým průběhem politických a hospodářských reforem, o vyjádření vůle po radikálních změnách, jejichž charakter bude naznačen v širokém celospolečenském dialogu.

Smoce a vážně opadnou. Na řadu přijde střetlivý rozum. Přijdou společenské zápasy zcela nového charakteru. Lze v nich utrpět nejen jeden šrám. Ale tyto zápasy je nutno podstoupit. Ines, zítra a kdekoliv. To je jediná a správná cesta budování demokratického socialismu v naší vlasti.

Milan Lokaj

Božej Urbanský a Jiří Pernes

Shromáždění ke dni lidských práv u SD Bonaparte 10. 12. 1989

SLAVKOVSKÉ OF

Tragické události 17. listopadu přinesly renesanci politického myšlení i do našeho města. Města občanů, nucených dosud skrývat své skutečné přesvědčení, uvítala příležitost otevřeně vystoupit a s konečnou platností ukázat, na které straně barikady stojí. Možnost vyjádřit osobní postoje se naskytla již 27. listopadu při vyhlášení celonárodní generální stávky. Zúčastnilo se jí několik set občanů. Mezi jinými myšlenkami a názory, jež byly na shromáždění pronášeny, zaznělo i volání po vytvoření slavkovského Občanského fóra. Od slov k činům nebylo v těch vzrušených hodinách daleko. Ihned po manifestaci se sešlo v Rubensově síle na zámku asi 280 nadšenců a zvolili 17 členný výbor. Současně účastníci přenesli i první náměty, které budou zastupci občanů uplatňovat, jako primární předpoklad úspěšné práce ve městě byl vznesen kategorický požadavek na odstoupení hlavních zástanců totalitního režimu na MěstNV – místopředsedy a tajemnice. Začal boj nového s přetřím.

Ode dne "revoluce" do dneška uplynulo více než tři měsíce. Zaslouhou nevelké, přesto dosud vlivné konzervativní skupiny lidí, se daří prosazovat demokratické hrnutí ve Slavkově značně pozpátku. Přesto můžeme konstatovat, že se již / konečně / povedlo zrekonstruovat radu MěstNV a koptovat nové poslance, to znamená vytvořit základní předpoklady pro budoucí národní práci vedení města. Úkol, který nastupující funkcionáři čekají, jsou nemalé a nelehké. Slavkov se totiž bude muset projevit samostatně, bez čekání na direktivy z ČNV nebo ÚV KSČ. Sledovat práci svých zástupců nebude partijský aparát, ale samotní občané. Úč v nejbližší budoucnosti se objeví v životě města nové významné prvky ekonomického, politického a sociálního charakteru. Věřme, že fundovaní lidé, které na uvolněná místa deleguje OF, budou schopni se s nimi za spolupráce všech obyvatel města úspěšně vyrovnat. Iba nás poskytla velkou šanci – záleží na nás, zda ji neprochytáme.

O.a.i.

STAVEBA NADJEZDU nad dráhou u silnice směr Čejč – 11/419.

Dne 15. 12. 1989 se uskutečnilo na MěstNV Slavkov u Brna pracovní jednání, jehož záměrem bylo projednat způsob řešení nového nadjezdu nad železniční tratí v ul. ČSĀ ve Slavkově. Stavba nového mostu musí být provedena z důvodů dvou plánovaných akcí. První akce se týká přepravy parogenerátoru pro jadernou elektrárnu Temelín a druhou akcí je budoucí plánovaná elektrifikace tratě ČSD Trenčanská Teplice.

Zahájení rekonstrukce je plánováno v měsíci červenci t.r. Především v důsled-

Slavkovský zpravodaj 1/1990

Jako předpoklad další úspěšné práce byl vznesen požadavek na odstoupení hlavních zástanců minulého režimu na MěstNV, místopředsedy a tajemnice.

Dne 30. listopadu uspořádal MěstNV s městskými výbory NF, KSČ a SSM „hovory s mládeží“. Akce byla svolána na žádost organizace SSM a měla reagovat na aktuální politické dění. Ač většina přítomné mládeže v neplánované diskusi schvalovala vystoupení studentů 17. listopadu v Praze, prohlášení OV SSM Vyškov hodnotilo situaci jako pokus o konfrontaci antisocialistických sil. Jménem členů místního OF požádal závěrem Milan Zyka stranické a městské orgány, aby přijaly dialog a uvolnily společnosti cestu kupředu.

Tak jako ve většině měst a obcí republiky, vznikla v těchto dnech ve Slavkově zvláštní atmosféra. Občané směli po dlouhých letech promluvit, vyjádřit své mínění. Touha dát průchod citům a radosti přiváděla lidi do ulic a na náměstí. Z Brna přijížděli do Slavkova studenti s letáky, a tak se hodně brněnských hesel objevilo brzy i ve slavkovských výkladech.

Dne 4. prosince se zvedla pomyslná „železná opona“ a otevřely se hranice. Naši občané toho hned využili a o víkendu navštívilo sousední Rakousko asi 250 000 Čechů. Bylo mezi nimi i mnoho Slavkováků, kteří se rozjeli auty do Vídně. Bylo jen třeba mít v pořádku cestovní pas a na hranicích vyplnit nějaké prohlášení. Cestu zpomalily jen dlouhé kolony aut před celnicí.

Alena Slezáková

Druhá schůzka členů slavkovského OF se konala v Rubensově síle zámku 4. prosince 1989. Ve svých vystoupeních reagovali přítomní na aktuální dění a zvláště pestrá a bohatá byla následná diskuse. Výsledkem schůzky bylo osmibodové prohlášení, ve kterém OF vyjádřilo podporu koordinačního centra OF, požadovalo zrušení Lidových milic, žádalo rehabilitaci všech nespravedlivě stíhaných aj.

Ve Slavkově se v Den lidských práv 10. prosince na výzvu OF sešlo na Palackého náměstí asi 1000 lidí. Řečníci na tribuně proklamovali, jak by se mělo dále vyvíjet dění ve městě. Byl vznesen požadavek na odvolání představitelů komunistické moci z radnice. Tento požadavek byl opakován i na všech dalších hromadných setkáních občanů. Dne 20. prosince byl radě MěstNV odeslán otevřený dopis s podpisy občanů a požadavky, aby odvolal místopředsedu a tajemnici. Uskutečnila se podpisová akce na podporu volby Václava Havla prezidentem ČSSR. Ten byl posléze 29. prosince 1989 ve Vladislavském sále Pražského hradu zvolen prezidentem Československa.

Situace se začala pomalu uklidňovat. Na mimořádném sjezdu KSČ 21. prosince bylo rozhodnuto rozpustit lidové milice a 22. prosince byla zrušena pohotovost armády.

Ve Slavkově u Brna byla 30. prosince 1989 obnovena organizace Junák (více na str. 11).

Některé požadavky vyslovené v závěru roku 1989 řešilo mimořádné plenární zasedání MěstNV 15. 1. 1990. Předseda Zdeněk Mařík oznámil, že po vyslovení nedůvěry občanským fórem rezignovala (19. 12. 1989) kolektivně rada MěstNV. Byl odvolán místopředseda MěstNV. Při hlasování o odvolání tajemnice se vyslovilo 68 přítomných pro odvolání, 6 bylo proti a 36 se zdrželo hlasování. Došlo k patové situaci – tajemnice byla sice odvolána, ale současně nebyla zvolena členkou rady, což odporovalo řádům. Zasedání bylo anulováno a svoláno nové zasedání na čtvrtek 18. ledna, kde byla tajemnice odvolána většinou hlasů.

Do rady bylo zvoleno 10 nových členů, mezi nimi i jeden z Koberic a jeden z Vážan n. Litavou (tyto dvě obce byly tehdy součástí Slavkova u Brna). O návrhu na nového předsedu ▶

Shromáždění ke dni lidských práv 10. 12. 1989. Hovoří O. Svoboda, vpravo S. Koukal a D. Jakoubek

Petr Pithart mezi Slavkováky

Kamila Moučková a Jiří Zahajský ve Slavkově

Adrianu KC OF Slavem Raulu + Jir

Ota Demel, Jaroslav Šabata a Josef Krátký

Uvítání představitelů vlády 28. 10. 1990

Ivan Florian a Jiří Pernes se synem

Zdeněk Junák, Ota Demel a Ivan Bohata

Shromáždění ke dni lidských práv u SD Bonaparte 10. 12. 1989

Volební kampaň OF

MěstNV se nehlasovalo, neboť dosavadní před-
seda Zdeněk Mařík (KSČ) zůstal dál ve funkci.

obsadilo Občanské fórum 13 obvodů (tři ve
Vážanech n. L. a jeden v Kobeřicích), ČSL šest

*Prázdné dno 15. 12. 1989, s potěšením vystoupil
poděkováním koordináčnímu výboru OF za důvěru v moji osobu.*

Zdeněk Mařík

Dne 9. ledna zaslal MV KSČ ve Slavkově
u Brna otevřený dopis prezidentu Václavu
Havlovi (tento dopis vyšel 19. 1. 1990 v týde-
níku Náš život). Pisatelé si stěžovali na postup
OF ve Slavkově, na přejmenování třídy Rudé
armády na původní název Špitálka apod. Ve-
dení OF vydalo k dopisu své stanovisko.

Rekonstrukce MěstNV byla dokončena 21.
února 1990. Do funkce tajemníka byl zvolen
Milan Zyka, do funkce místopředsedy Dušan
Jakoubek (OF). Za poslance, kteří byli svými
organizacemi odvoláni nebo sami rezignovali,
byli zvoleni noví kandidáti. Novými poslanci

obvodů a KSČ jeden obvod. Obvod č. 77 (Ko-
beřice) zatím zůstal neobsazen, neboť poslanec
rezignaci oznámil na poslední chvíli. Do rady
MěstNV bylo zvoleno sedm poslanců bezpar-
tijních, dva poslanci za ČSL a jeden za KSČ.
Rekonstrukci prošlo rovněž dvanáct komisi
MěstNV.

První zasedání rekonstruované rady 26.
února 1990 se zabývalo návrhem na změny ve
volebním programu a zastavením akcí, které
pozbyly významu.

Na úterý 27. března 1990 svolalo Občanské
forum do Společenského domu shromáždění ▶

Hlavní události „sametové revoluce“

17. 11. 1989 V pátek 17. listopadu se na Albertově v Praze sešli studenti pražských vysokých škol. Po oficiálním ukončení pokračoval průvod do centra města, kde byli studenti brutálně bití Pohotovostním plukem veřejné bezpečnosti.
18. 11. 1989 Mezi lidmi se začala šířit informace o tvrdém zásahu bezpečnostních složek proti studentům, což vedlo k aktivizaci občanů, kteří vyjadřovali podporu studentům a nesouhlas s tvrdým zásahem.
19. 11. 1989 Na popud Václava Havla se sešli v pražském Činoherním klubu představitelé různých skupin opozice, aby se dohodli na společném postupu. Ve večerních hodinách byla založena společná platforma, která dostala název Občanské fórum.
20. 11. 1989 Na Václavském náměstí v Praze se sešlo na demonstraci až 100 000 lidí. V Brně přišlo až 40 000 lidí.
22. 11. 1989 Na Václavském náměstí v Praze pokračovaly demonstrace, na kterých se sešlo opět přibližně 200 000 lidí. Shromáždění skončilo prvním masovým veřejným vystoupením Marty Kubišové po 20 letech, která zpívala píseň „Modlitba pro Martu“ a následně zpěvem státní hymny.
23. 11. 1989 Na zasedání armády bylo odsouhlaseno, že armáda stojí jasně za ÚV KSČ a vládou. Na shromáždění v ČKD byl vypískán Miroslav Štěpán.
24. 11. 1989 Miloš Jakeš oznámil svoji rezignaci spolu s celým vedením ústředního výboru.
27. 11. 1989 Mezi 12. až 14. hodinou se uskutečnila celostátní dvouhodinová generální stávka, do které se zapojilo na 75 % občanů. V Praze se sešlo 300 000 lidí. Hymnu zazpíval Karel Kryl s Karlem Gottem.
29. 11. 1989 Federální shromáždění jednomyslně schválilo zrušení ústavních článků č. 4, 6, 16 týkajících se vedoucí úlohy KSČ ve společnosti.
7. 12. 1989 Na tlak veřejnosti rezignovala nová federální vláda spolu s premiérem Ladislavem Adamcem. Se-stavením nové vlády byl pověřen Marián Čalfa.
30. 12. 1989 Václav Havel zvolen prezidentem republiky.
29. 3. 1990 Federální shromáždění rozhodlo o změně názvu Československé socialistické republiky (ČSSR) na Československou federativní republiku (ČSFR). Byly zrušeny národní výbory.
5. 7. 1990 Václav Havel byl znovu zvolen prezidentem.
28. 10. 1990 V. Havel přijel na pracovní schůzi do slavkovského zámku. Další účastníci schůzky: V. Klaus, P. Pithart, F. Gál, J. Čarnogurský, V. Mečiar, P. Rychetský, M. Čalfa aj. Z jednání vzešla tzv. Slavkovská deklarace.

Za zásah proti studentům v Praze 17. listopadu bylo stíháno 28 příslušníků SNB, 11 z nich bylo odsouzeno. Pouze jeden trest (4,5 roku odnětí svobody) byl nepodmíněný; dostal jej policista, který zbil těhotnou ženu. Velitelé zásahu dostali třiletý podmíněný trest za zneužití pravomocí veřejného činitele.

J. Zyková, D. Doupovcová, A. Slezáková, S. Sázkavská, M. Zyka, A. Pospíšilová a E. Cupáková

Milan Zyka a Dušan Jakoubek

Volební plakáty

Výroba propagačních materiálů v zámečké kapli – O. Klobas a A. Slezáková

Důležité události ve Slavkově

- 27. 11. 1989 Generální stávka na Palackého náměstí (cca 800 lidí)
- 27. 11. 1989 Založení OF ve Slavkově, zapsáno 22 lidí*)
- 30. 11. 1989 Založení koordinačního výboru OF, Rubensův sál. Nově přihlášeno 116 lidí
- 4. 12. 1989 Druhá schůze OF v Rubensově sále. OF měla již 291 členů.
- 10. 12. 1989 Veřejná manifestace na Palackého náměstí, cca 1000 účastníků
- 19. 12. 1989 Rezignace rady MěstNV
- 20. 12. 1989 Shromáždění občanů ve velkém sále Společenského domu
- 30. 12. 1989 Obnovení Junáka ve Slavkově
- 4. 1. 1990 Rekonstrukce rady MěNV
- 18. 1. 1990 Shromáždění občanů ve velkém sále Společenského domu
- 13. 2. 1990 Shromáždění občanů ve velkém sále Společenského domu
- 21. 2. 1990 Dokončení rekonstrukce rady MěstNV
- 27. 3. 1990 Shromáždění občanů ve velkém sále Společenského domu
- 23. 10. 1990 Poslední zasedání kooptací zrekonstruovaného zastupitelstva města. Na programu je schválení vyhlášky o volbách do místního zastupitelstva.

*) Zakládající členové OF (27. 11. 1989): Petr Šafář, Břetislav Rozsypal, Anna Zemanová, Helena Komůrková, Jan Zobač, František Markytán, Bohuslav Sobotka, Radim Vrána, Helena Hrabáková, Jaromír Seifert, Tomáš Trusina, Oldřich Svoboda, Sonja Sázavská, Jiří Knesl, Jiří Zeman, David Doležel, Karel Rumpa, Stanislav Forst, Radoslav Lánský, Alena Lánská, Marie Hálová, Svatopluk Matušík.

Zleva: R. Lánský, Š. Navrátilová, O. Demel, B. Rozsypal a A. Slezáková při vylepování plakátů

lidu, kde se mohli občané vyslovit k veřejným a společenským otázkám.

Situace se zklidňovala.

V den státního svátku, 28. 10. 1990, se ve Slavkově uskutečnila schůzka nejvyšších představitelů naší republiky. Na programu bylo budoucí uspořádání republiky – zachování či rozdělení Československa. Setkání se zúčastnili prezident V. Havel, dále V. Klaus, P. Pithart, F. Gál, J. Černogurský, V. Mečiar, P. Rychetský, M. Čalfa, J. Křížan, A. Baudyš, D. Kroupa, J. Bakšay, J. Petrik aj.

O této schůzce referoval i Zpravodaj Slavkovska 11/1990:

Dvacátý osmý říjen je svátkem ČSFR. Pro Slavkov byl ale tento den letošního roku svátkem dvojnásobným. Po 59 letech navštívil město prezident republiky. I když byl příjezd prezidenta avizován mezi devátou a desátou hodinou, už kolem osmé hodin ráno postávali u příjezdové cesty na zámek netrpěliví Slavkovčané. Před branou zámku byl pravý

okraj zámecké cesty zaplněn přívrženci Občanského fóra, levá strana patřila Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnosti pro Moravu a Slezsko. Bylo to zřejmě nejen podle transparentů, ale i podle občasných zajištění slovní potyčky. Po deváté hodině jsme již viděli přijíždět první limuzíny s představiteli vládní a politické reprezentace. V 9.40 h. přijíždí za nadšených ovací občanů města prezident republiky pan Václav Havel. Na zámku se měla projednávat budoucnost obou republik a výsledkem jednání byla Deklarace ke vzniku republiky. Zašli jsme za ředitelem Historického muzea ve Slavkově ing. Janem Špatným, abychom se dověděli něco ze zákulisí jednání. Podle jeho slov vyjádřil pan prezident uspokojení nad průběhem uvítání. Zástupci Slovenska byli překvapeni dobrou organizací celé akce, která byla připravována ve velmi krátkém čase (zámek se o chystané návštěvě dověděl ve středu 24. 10.). Na nápad, uskutečnit jednání ve Slavkově, přišel ministr Václav Klaus, který Slavkovem několikrát projížděl. Líbil se mu zámek a město, které je svou polohou zhruba na polovině ►

J. Pernes, D. Jakoubek, J. Knesl a M. Zyka

Petr Pithart

Jiří Pernes

Zleva: Josef Špidla, Petr Pithart, za ním Pavel Vašíček, Ivan Pokorný a Jiří Pernes

Petr Přihoda a Petr Pithart

Petr Pithart ve Slavkově 3. 6. 1990

Shromáždění občané naslouchají Petru Pithartovi

Jiří Knesl a Tomáš Trusina

Nahoře: A. Slezáková, B. Janča, E. Cupáková, M. Zyka. Dole: A. Pospíšilová, R. Rumpová a D. Rumpa

cesty mezi Prahou a Bratislavou (uvažovalo se také o Luhačovicích, odkud přijel premiér Pithart). Ke slavnostní atmosféře přispělo také to, že v průběhu čtení oficiálního komuniqué byly odpáleny salvy z replik rakouských děl. Někteří lidé byli zklamáni skutečností, že pan prezident k občanům města ani při příjezdu ani při odjezdu nepromluvil. Musíme si však uvědomit, že šlo o schůzku pracovní a nikoliv o návštěvu města. Po třetí hodině tedy účastníci summitu ze Slavkova odjíždějí.

Dnes již víme, že setkání bylo úspěšné a že

se projednávala i tolik diskutovaná otázka postavení Moravy a Slezska ve státě. O to víc mrzí incident, který se udál, když po zámecké cestě projížděl premiér Pithart. Hanlivý pokřik, který vycházel z hloučku, jenž stál pod transparentem Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnosti pro Moravu a Slezsko, nesvědčí o právě dobrém vychování. Ze společlivých pramenů víme, že autoři nebyli Slavkované. Ale to, odkud jsme, nemáme napsáno ve tváři. Bylo to opravdu třeba?

(MaJ)

Slavkovská deklarace

Listopad 1989 otevřel našim národům cestu ke svobodě a demokracii, jakož i k dotvoření skutečné federace. Po více než padesáti letech byla šance budovat svobodný, demokratický a rovnoprávný domov pro Čechy a Slováky i všechny národnosti žijící na území našeho státu. Jsme spolu nejenom proto, že svět nás vidí jako jeden stát, který je začleněný do mezinárodního společenství řadou důležitých smluv a závazků. Spojuje nás kontinuita historických rozhodnutí, ke kterým patří nejen vznik tohoto státu, ale i odhodlání bránit republiku, směřující k obnově společného státu stejně jako sdílené naděje v roce 1968.

Potvrzujeme naši pevnou vůli zachovat a dále rozvíjet federativní uspořádání společného státu Čechů a Slováků. Sešli jsme se ve Slavkově, historickém městě Moravy. V rámci projektu společného státu, o který usilujeme, musí občané Moravy a Slezska získat důstojné postavení, které bude respektovat jejich tradice.

Budeme energicky čelit všem pokusům o narušení celistvosti a svrchovanosti našeho státu. Budeme rozhodně čelit všem pokusům o porušení ústavnosti a základních zákonů této země. V co nejkratší době chceme vytvořit novou ústavu, která by odrážela nejen novou podobu federace svěbytných národů, ale zároveň by zaručila stejná práva a povinnosti pro všechny občany našeho státu bez ohledu na jejich národnost, rasu, náboženské cítění či politické přesvědčení. Do té doby je třeba dodržovat zásady právního státu a respektovat platné zákony a ústavu. Prvním krokem k nové ústavě bude přijetí ústavní listiny lidských práv a svobod jako základního ústavního dokumentu našeho státu. Vyzýváme Federální shromáždění, aby tento krok učinilo co nejdříve. S uspokojením bereme na vědomí, že se souběžně intenzivně pracuje na ústavách republik a federace, které vytvoří náš státotvorný rámec.

Ve dnech 8. a 9. června 1990 se uskutečnily první svobodné volby do zákonodárných sborů po 40 letech za účasti 96 % voličů.

Kooptací rekonstruované zastupitelstvo města zasedalo naposled 23. října 1990. Dne 24. listopadu jsme v komunálních volbách volili 21 členů do městského zastupitelstva. Zúčastnilo se 80 % voličů. Nejvíce hlasů získalo Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko (HSD-SMS). Kromě nejúspěšnější strany byly do zastupitelstva zvoleny další politické subjekty: OF, ČSL a KSČ (pořadí dle počtu získaných hlasů). Z výsledku voleb byl patrný moravský fenomén. Den po volbách se osamostatnily obce Vážany nad Litavou a Koberice u Brna, které byly ke Slavkovu připojeny 1. 7. 1980 a 1. 1. 1986.

Starostou byl zvolen člen vítězné strany, Ladislav Žatecký, místostarostou Dušan Jakoubek (OF). V sedmičlenné radě byli kromě nich dva členové OF, dva členové ČSL a jeden člen HSD-SMS. Do funkce tajemníka, kterou dosud vykonával Milan Zyka (OF), byl zvolen Petr Kostík (HSD-SMS).

Starosta Ladislav Žatecký dlouho ve funkci nezůstal. Rezignoval 26. srpna 1991. Za odstupujícího Ladislava Žateckého byl 12 hlasy zvolen starostou JUDr. Miloslav Honek, který kandidoval za KDU-ČSL.

Zpracoval **Bedřich Maleček**

Zdroje: Slavkovský zpravodaj, Slavkov – město nejen se slavnou minulostí, Wikipedie, archivy bývalých členů OF

Jan Špatný a Dušan Jakoubek

I. Rozsypalová, A. Pospíšilová, Z. Sušil, J. Novotný a J. Gottvald

Členové OF v zámecké kapli

Členové OF v lesácké vile ve Slovákově ulici

Čekání na příjezd představitelů republiky 28. 10. 1990

Alena Slezáková a Božej Urbanský

Kandidátka OF (koláž: A. Slezáková)

☺F

1. Ing. Stanislav Koukal
2. PhDr. Milan Zýka
3. Ing. arch. Dušan Jakoubek
4. Karel Hrdá
5. Ota Demel
6. Ing. Antonín Světlík
7. Václav Malý
8. Miloš Šaněk
9. Josef Novotný
10. Svatopluk Zvotal
11. Ing. Jan Špatný
12. Jaromír Pytelá
13. Hana Franková
14. Pavel Novoměstský
15. Ing. Karel Král
16. Zdeňka Zvonková
17. Zdeněk Kyjovský
18. Oldřich Klobas
19. Josef Krátký
20. Jiřina Bayerová
21. Sonja Sázkavská

Listopad 1989 zastihl některé Slavkováky ve francouzském Darney

V druhé polovině devadesátých let minulého století docházelo v naší zemi i vlivem sovětské Gorbačovovy perestrojky k určitému společenskému uvolnění a aktivizaci mezinárodních vztahů. Ve Slavkově u Brna se to projevilo i navázáním partnerských („družebních“) vztahů s francouzským městečkem Darney. V dubnu 1987 navštívila Slavkov čtyřčlenná delegace z Darney (starosta a pánové Comme, Poirot a Belgeri), které tehdy mělo kolem 2000 obyvatel (od té doby se tam počet obyvatel významně snížil). Oficiálně byla partnerská smlouva podepsána 22. srpna téhož roku v Darney při opětované návštěvě čtyřčlenné delegace za Slavkova (předseda Měst. nár. výboru Zd. Mařík, J. Kučera, s. Jakeš z ONV Vyškov a pí Charvátová – tlumočnice). O tom, co předcházelo vzniku tohoto partnerství, bylo podrobněji pojednáno ve Slavkovském zpravodaji č. 5/2012. V červnu 1988 navštívili

Darney sportovci a hasiči, kteří kromě návštěvy památných míst soutěžili i v požárních disciplínách a sehráli fotbalový zápas.

Ve dnech 9. až 14. listopadu 1989 se uskuteč-

který tehdy působil při střední škole ve Slavkově (ředitel školy Silvestr Rolek). Nezapomenutelný byl slavnostní příjezd našeho autobusu do vyzdobeného města Darney. Ten zastavil na okraji obce, vystoupili muzikanti z dechovky a za zvuků pochodových skladeb popojížděl autobus za šikem hrajících muzikantů. Dechová hudba pod vedením Břetislava Rozsypala a soubor Jatelinka pod vedením učitelky Anny Spáčilové předvedli v jejich kulturním sále společný večerní dvouhodinový program. Ubytování jsme byli v Darney také v soukromí v několika domech. V programu byla i návštěva Paříže, kde si naše dechovka zahrála slavnou polku Škoda lásky přímo pod Eiffelovou věží.

A asi největším zážitkem účastníků zájezdu, ba přímo šokem bylo, když jsme ve francouzském televizním zpravodajství doslova zírali na záběry z Berlína, kde se začala bourat berlínská zeď. Pár dní po návratu do Slavkova začalo v Praze cinkání klíčů... **Ladislav Jedlička**

Slavkovská dechovka v Darney v r. 1989

nil autobusový zájezd slavkovských kulturních činovníků do Darney. Zúčastnila se ho dechová hudba Slavkováci a folklorní soubor Jatelinka,

Sametová revoluce ve vzpomínkách členů slavkovské lidové strany na dny, v nichž měla začít vítězit láska nad nenávistí a pravda nad lží

„Sametová revoluce“ v listopadu 1989 je pro členy současné slavkovské KDU-ČSL (Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová) úzce spojena se vzpomínkami na některé události, které ji předcházely a doprovázely. Je nadějí, že k hrůzným věcem, které se staly v minulosti, už nikdy nedojde.

Nejprve si připomeňme události roku 1948. Okresní výbor ČSL ve Vyškově byl tehdy rozpuštěn a jeho někteří členové uvězněni. To se týkalo i slavkovského občana JUDr. Josefa Kozlíčka, který byl v listopadu 1949 odsouzen a ve vězení pobyl tři a půl roku. V jeho rozsudku se doslovně uvádí:

„Obžalovaní založili organizaci a konali protistátní schůzku, na níž byl čten a rozebírán dopis dr Chudoby a návrh na program nové Lidové strany vytvořený v zahraničí, rozdělili si vyškovský okres na úseky podle důvěrníků, kteří měli vyhledat další spolehlivé osoby v obci a býti připraveni obsadit veš. úřady apod. v době, kdy ČSR bude napadena a obsazena nepřátelskými silami, tedy spojili se tak navzájem k úkladům o republiku.“ Tehdy na místní úrovni stranická organizace zanikla.

V roce 1968, kdy se společenské a politické

poměry uvolnily, byla činnost ČSL ve Slavkově obnovena a zvýšil se počet jejích členů. Někteří členové z období před nástupem vládnoucí KSČ ale své členství neobnovili, protože přece jenom obrodnému procesu nevěřili.

Následně v době tzv. normalizace byla lidovcům dovolena jen „neškodná činnost“. Možná si vzpomenete na pověstné každoroční „lidové plesy“ s nezbytným předtančením. I když místní organizace ČSL byla chudobná a finančně ji to značně vyčerpávalo, snažili se tímto organizátoři plesů tuto stranu Národní fronty na místní úrovni zviditelňovat. Dařilo se jim to až do nástupu sametové revoluce. Mezi obětavé organizátory patřili např. pan Jaromír Seifert st., paní Kučerová, pan Ladislav Šujan s manželkou a mnozí další.

Velkou událostí byla pro členy ČSL účast na pouti na Velehradě v roce 1985. „Národní poutí na Velehrad“ v roce 1985 byla jednou z největších československých poutí a protikomunistických demonstrací během trvání komunistického režimu. Oslavy 1100. výročí úmrtí sv. Metoděje a udělení Zlaté růže velehradské baziliky proběhly v tradičním termínu 5. července za účasti 100 až 250 tisíc lidí, kteří vy-

hnlali skandováním a pískotem z řečnické tribuny ministra kultury a hlasitě vyjádřili požadavek na náboženskou svobodu a povolení návštěvy papeže Jana Pavla II. v naší republice“ (zdroj: Wikipedie). Někteří lidé považují poutí na Velehrad roku 1985 za zlomový okamžik, v němž se režim začal hroutit.

Závěr roku 1989 věštil, že přichází období změn. Nadějí na lepší časy dávalo i blížící se svatořečení sv. Anežky České. Zdejší režim se obával návštěvy papeže natolik, že raději pustil na svatořečení do Říma tisíce poutníků. Desítky dobrovolníků proměnily arcibiskupský palác v cestovní kancelář, která pomáhala věřícím zajistit přepravu, valuty a další v té době nezbytné formality. A tak se vydalo na deset tisíc poutníků z Československa do Říma na svatořečení sv. Anežky České, přemyslovské princezny a řeholnice, které se konalo 12. listopadu 1989. I do Prahy se jelo na památnou mši u příležitosti svatořečení Anežky České, kterou 25. listopadu 1989 celebroidl Kardinál Tomášek. „To byla euforická záležitost, katedrála byla naprosto plná a atmosféra byla jedinečná“ – tak vzpomínají ti, co tam byli, či sledovali přenos v televizi.

Mezitím přišel 17. listopad – začala „sametová revoluce“. V ten večer jsme byli my na jižní Moravě přilepení ke zpravodajství rakouské televize, o pár dní později jsme se scházeli s ostatními na náměstích a ulicích. Dobře si pamatuji na kordony policistů pochodujících Brnem. To vše a také co následovalo, bude vzpomenu to zcela jistě mnohokrát.

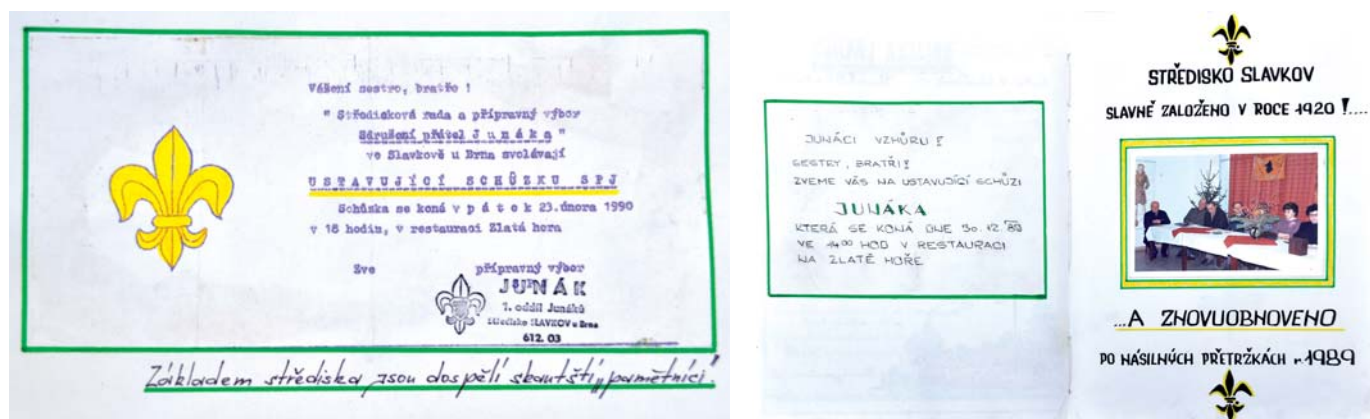
Začala se tak psát také nová kapitola činnosti ČSL, později přejmenované na KDU-ČSL. První členové naší strany byli do tehdejší rady MěstNV ve Slavkově u Brna kooptováni a v dalším období řádně voleni do zastupitelstva v demokratických volbách (první volby se uskutečnily 24. 11. 1990). Od té doby jsou nepřetržitě členy zastupitelstev našeho města.

Jen je škoda, že se zcela nenaplnila idea sametové revoluce, kdy měla zvítězit láska nad nenávistí a pravda nad lží. I v našem městě je té nenávisti občas příliš.

Místní organizace KDU-ČSL,
Marie Jedličková, předsedkyně

Shromáždění občanů 10. prosince 1989

30. prosinec 1989 – skauting ve Slavkově potřetí vystupuje z ilegality

Všichni slavkovští skauti a skautky prožili v září 1970 zrušení organizace Junák. Pouhé dva roky od obnovení činnosti došel další zákaz. Skauting byl pro svoje ideály i praxi nechtěný v komunistickém státě a Junák patřil k zakázaným spolkům – tomuhle se říkalo „normalizace“ Československa!

V sobotu 30. prosince 1989 se proto stala tehdy nevídaná věc – po 19 letech ulicemi našeho města prošlo svobodně několik občanů ve skautském kroji. Mířili na ustavující schůzi střediska Junáka Slavkov u Brna, která se konala v restauraci na Zlaté hoře (později nazvaná „Restaurace Gól“ pana Aloise Kučery).

Emil Pola (Bosambo), Kliment Kohoutek (Klíma), Karla Šimková (Abatyše), Blanka Maradová, Jiří Halamka (Bališ), Olda Chocholáč st., Bohumil Holoubek st. (Drobínek), Jiří Strachon (Prnda), Zdeněk Poláček (Cveček), Rosťa Tesáček, Nataša Goldmanová, Jarda Je-

línek, Josef Špaček, Eduard Andrla, Jaroslav Krbek – to byli někteří z členů střediska Junáka obnoveného po sametové revoluci před třiceti lety.

První týden roku 1990 patřily obnově střediska Junáka Slavkov u Brna. Koncem února vzniká Sdružení přátel Junáka, 10. března se sejdou vedoucí – noví i pamětníci – spolu s dětmi, budoucími členy slavkovských oddílů, na střelnici nad Oborou u slavnostního táboráku. Den poté odehraje skupina Poutníci koncert, jehož výtěžek věnuje nové organizaci. Mráz z té euforie ještě teď běhá po zádech účastníkům, ať jim tehdy bylo deset nebo jednapadesát let.

V roce 1990, prvním roce svobodného skautingu, sdružuje středisko 250 členů v osmi oddílech a těší se nevídané podpoře veřejnosti.

Stoleté výročí působení organizace ve Slavkově u Brna, které připadá na rok 2020, připo-

meneme sérií několika akcí, o kterých budeme informovat ve Slavkovském zpravodaji. Zároveň vyzýváme občany, kteří mají doma jakékoliv archivní materiály spjaté se slavkovským Junákem (fotografie, deníky, kroniky či jiné) o spolupráci a kontakt některého z autorů článku. Chtěli bychom postupně zmapovat skauting ve Slavkově během celého 20. století a dostupné historické materiály se svolením majitelů digitalizovat.

Svoboda a činnost Junáka od roku 1989 stále trvá a přejeme si, aby se již nikdy skauti nemuseli bát nosit na veřejnosti svůj kroj a říkat svoje názory.

Těšíme se na osobní setkání na skautských akcích během roku 2020 a zdravíme všechny skautky a skauty ve svobodné zemi: „Nazdar!“

S využitím archivu Junáka zpracovali

**Oldřich Chocholáč st., Hynek Charvat,
Milan Šemora**

Setkání s Petrem Pithartem 3. 6. 1990

Listopad 1989 ve Slavkově

Jiří Pernes

Zhroucení komunistického režimu v listopadu 1989 mne zastihlo ve Slavkově u Brna, kde jsem tehdy byl ředitelem zdejšího Historického muzea. Vývoj druhé poloviny 80. let, především politika glasnosti a perestrojky, uplatňovaná v tehdejším Sovětském svazu, stejně jako změny, k nimž docházelo v sousedních komunistických státech, zejména v Polsku a v Maďarsku, vzbuzovaly naději, že by se situace mohla změnit i v Československu. Tvrdý postup vůči protirežimním demonstracím v roce 1988 a v průběhu roku 1989 však ukazoval, že Husákovo a Jakešovo normalizační vedení nemá v úmyslu vzdát se snadno. Já osobně – při pohledu na mocenské prostředky, jimiž KSČ disponovala od tajné policie, přes Veřejnou bezpečnost, armádu, Lidové milice a početný stranický aparát až po komunisty ve veřejné správě, odborech atd. – jsem v odstranění vlády KSČ nevěřil. V nejlepším případě jsem očekával jistou liberalizaci panujícího režimu, tak jak k ní docházelo v SSSR a jaká u nás byla v roce 1968.

Proto jsem se v této době soustředil na to, co jsem nějakým způsobem mohl ovlivnit. Především to bylo složení pracovního kolektivu v muzeu. Nezáleželo to samozřejmě jen na mně, rozhodující slovo v tomto směru měl Městský národní výbor ve Slavkově, který byl naším řídícím orgánem a bez jeho souhlasu jsem nemohl přijmout nikoho. Měli jsme však štěstí, že jeho předsedou tehdy byl Zdeněk Mařík, rozumný, uvážlivý a schopný člověk, který nebyl žádným komunistickým sekerníkem, a podle toho se také choval. Díky tomu se v Historickém muzeu podařilo zaměstnat Oldřicha Klobase, bývalého politického vězně 50. let, mého bývalého studenta PhDr. Martina Přibáně, později poslance Parlamentu České republiky za Občanskou demokratickou stranu, PhDr. Andreu Baršovou, která ani nijak neskrývala své kontakty s disentem, jednali jsme o přijetí PhDr. Petra Fialy, dnešního předsedy ODS, který měl podobné kontakty a který se nakonec rozhodl přijmout zaměstnání jinde. Tento tým, který se v muzeu postupně vytvořil, se pak zapojil do hektického vývoje konce roku 1989. Symptomatické bylo, že pouze jediný pracovník muzea, náš domovník a údržbář, byl členem KSČ.

Dlouho před 17. listopadem jsme vedli vzru-

šené debaty o politické situaci v Polsku a v Maďarsku, stejně jako v SSSR, a netrpělivě čekali na signály, že se něco změní i u nás. Po každé jsme však museli zklamaně vzít na vědomí, že vládnoucí režim brutálním způsobem každý protest potlačil. Až demonstrace obyvatel Teplic v severních Čechách, které vypukly 11. listopadu 1989 a trvaly tři dny – přestože i proti nim komunistická policie nevybíravým způsobem zasáhla – naše naděje posílily. Byl to především Olda Klobas, kdo nás přesvědčoval, že to je začátek konce vlády komunistů v Československu. A skutečně, jen o pár dní později přišel pátek 17. listopadu a pak opakované a pořád větší demonstrace v Praze, provázené stávkou vysokoškolských studentů a divadelníků. Když jsme se dozvěděli, že stávku vyhlásila i divadla v Brně, stejně jako brněnská filozofická fakulta a pak i ostatní vysoké školy, a že také v brněnských ulicích se scházejí demonstranti, vedlo to rovněž k aktivizaci nespokojených slavkovských občanů. Zatímco moji kolegové, kteří bydleli v Brně, pospíchali každý den domů, aby se zapojili do tamních demonstrací, já jsem zůstal ve Slavkově. Už si nepamatuji, kdy ve dnech po 17. listopadu došlo k prvním opozičním vystoupením na slavkovském náměstí, ale vím, že na jednom z nich padl návrh založit také v našem městě Občanské fórum. A protože se stoupenci této myšlenky neměli kde scházet, navrhl jsem, abychom se odebrali do zámku, který tehdy už Historické muzeum spravovalo, a tam abychom Občanské fórum založili. Skutečně k tomu došlo, v následujících dnech se v Rubensově sále snad každý večer konalo shromáždění slavkovských občanů, kterých postupně přibývalo. Velmi aktivní při zakládání Občanského fóra byla divadelní režisérka paní Soňa Sázavská, tehdy mladý architekt Dušan Jakoubek, Milan Zyka, herečka Irena Rozsypalová, výtvarnice Alena Slezáková, Jaromír Seifert, Radek Lánský, samozřejmě Oldřich Klobas a mnozí další. Pro mne osobně to bylo velmi přínosné. Pracoval jsem ve Slavkově už několik let, a přesto jsem netušil, kolik krásných a zajímavých lidí tu žije nebo jsem je znal jen povrchně, společensky či z úředního styku. Teď jsem měl příležitost seznámit se s nimi blíže, poznat, jak se chovají v krizových situacích, a s mnohými z nich jsem se spřátelil. Za-

pomenout nemůžu ani na svého kamaráda a spolupracovníka Božeje Urbanského, který na zámku dělal elektrikáře. Ten neváhal dát k dispozici svého bleděmodrého trabanta, pomaloval jej symboly OF a různými údernými hesly, a v něm se zúčastňoval našich veřejných shromáždění.

Členové slavkovského Občanského fóra se rozhodli, že se zapojí do generální stávky, kterou koordinací centrum OF vyhlásilo na pondělí 27.

listopadu 1989. Domluvili jsme se, že se v pravé poledne shromáždíme na Palackého náměstí pod zámek u tehdejší restaurace Bonaparte. Skutečně jsme se tam snad všichni, kdož jsme tehdy pracovali v muzeu, ve stanovený čas vypravili. Přidávali se k nám i ostatní stoupenci Občanského fóra, někteří s vlastnoručně vyrobenými transparenty, na nichž bylo napsáno „Konec vlády jedné strany!“, „Svobodné volby“ a podobně. Bylo nás však málo, snad několik desítek a na tom náměstí, skoro liduprázdném, jsme vypadali ztraceně. Neměl jsem z toho dobrý pocit, tím spíše, že v budově městského národního výboru, vzdáleného od nás jen několik desítek metrů přes náměstí, cvakala okna, bylo zřejmé, že soudruzi z vedení města nás sledují, možná i fotografují. Jestli se to nezmění a neprijdou další, bude to náš konec, říkal jsem si rezignovaně. Dovedl jsem si představit, jak by s námi zatočili a vyhazovali nás z práce, kdyby generální stávka skončila krachem a oni zase převzali iniciativu. Nepochybně jsem nebyl sám, kdo takto uvažoval. Nicméně jsme se nevzdali a začali jsme hovořit. Pronášeli jsme projevy k ostatním, jichž sice pomalu, ale přece jen přibývalo, a v nich jsme opakovali důvody, které nás k tomuto vystoupení vedly, a požadavky Občanského fóra.

Když jsem tak na tom vyvýšeném místě na náměstí stál čelem k ostatním, poslouchal, co říkají kolegové, měl jsem najednou pocit, že se stal zázrak. Na druhém konci Palackého náměstí, v místech, kde kdysi stála Hodinová brána, se objevil člověk s československou vlajkou nad hlavou. A za ním zástup ostatních, byly jich stovky! To přicházeli dělníci a další zaměstnanci slavkovských továren, ACHP a dalších závodů. V jejich čele PhDr. Milan Zyka, který jejich příchod zorganizoval a který jejich jménem na demonstraci promluvil. Najednou jsme již nebyli osamělým hloučkem ztracenců, ale součástí tisícíhlavého shromáždění, které volalo po svobodě a demokracii a požadovalo konec vlády komunistů.

Za této rozjitřené situace mezi nás z protějšího úřadu přišel soudruh Jan Jeřábek, místopředseda Městského národního výboru ve Slavkově u Brna a předseda tamní základní organizace KSČ. Přišel nepochybně proto, že ho ostatní soudruzi funkcionáři vyslali. Obrátil se na nás se žádostí, aby mohl ke shromážděným občanům rovněž promluvit. Samozřejmě jsme mu tu možnost dali, chtěli jsme demokracii, svobodu slova a projevu a té jsme chtěli dopřát i našim odpůrcům. Ale neuspěli jsme. Pro většinu přítomných byl soudruh Jeřábek představitelem právě té nesvobody a totalitního režimu, o jejichž odstranění jsme usilovali, a proto jeho řeč lidé přerušovali pískáním a výkřiky nesouhlasu. Čekali jsme všichni, že bude mluvit o tom, jak i v našem městě dojit k demokracii a jak se vypořádat s dědictvím čtyřicetileté totality, ale on začal řešit problematiku silnice „E lomeno padesát“ a další věci nepochybně důležité pro život města, které však lidi v tuto chvíli nezajímaly a nechtěli je slyšet.

Jiří Pernes a Ota Demel

Nakonec ho nenechali domluvit a vypískali jej. Večer jsme v televizi viděli, jak generální stávka zachvátila celou republiku a jak se stala spontánním výbuchem touhy po svobodě a demokracii. Byli jsme rádi, že Slavkov u Brna nezůstal stranou.

Uvědomovali jsme si však, že boj ještě neskončil. I když generální stávka proběhla úspěšně a komunisté byli v defenzivě, věděli jsme, že se jen tak nevzdají. Tím spíše na malém městě, jako je Slavkov, kde se místní znají dlouhé roky, chodili spolu do školy nebo byli sousedy. A pro soudruhy z městského národního výboru to byla navíc záležitost existenci! Kdyby se poměry změnily, nepochybně by o svá teplá místa ve vedení města přišli a co by pak dělali? A skutečně, protiúder na sebe nedal dlouho čekat. Ve středu 29. listopadu 1989 odpoledne jsem měl telefonát z městského národního výboru, abych se dostavil do kanceláře předsedy. Oznámil jsem to kolegům z muzea a ti svolali další členy vedení OF, kteří byli zrovna k dispozici, aby se poradili, co dál.

V kanceláři už na mne čekal předseda Zdeněk Mařík, tajemnice soudružka Soukopová, místopředseda soudruh Jeřábek a možná i další, už si nevzpomínám. Slova se ujal Jan Jeřábek. „Podívej se Jirko,“ oslovil mne křestním jménem, protože mi před léty při nástupu do funkce ředitele muzea nabídl soudružské tykání. „Zavolali jsme si tě, abys nám vysvětlil své naprosto nepřijatelné chování v průběhu pondělních nepokojů. Ty, jako ředitel městem řízené organizace, ses měl postavit proti těm křiklounům, ty ses však naopak postavil do jejich čela. To je pro nás naprosto nepřijatelné!“

Jeřábek byl očividně naštvaný a jeho rozčí-

lení rostlo úměrně tomu, jak dlouho hovořil. „Jirko, vysvětlí nám,“ chtěl pokračovat ve svém kárání, ale pak se zarazil a pokračoval zvýšeným hlasem jinak. „Jirko – žádný Jirko – ty už pro mne žádný Jirka nejsi. Poslyš, soudruhu řediteli... Ani to ne, ty jsi nikdy soudruhem nebyl a ředitelem už brzy taky nebudeš,“ řekl výhrůžně. „Strana udělala velkou chybu, když tě do funkce ředitele schválila a teď to brzo napraví. Pro mne jsi prostě pan Pernes, který odsud brzo vyletí!“

Do jeho rozčilování zazvonil na předsedově stole telefon. Zdeněk Mařík ho zvedl, představil se a pak dlouho poslouchal. Přítomní se na něj zvědavě dívali, zmlkl i rozčilený Jan Jeřábek.

„Ano, je tady. Hned vám ho předám,“ řekl po chvíli předseda a podal mi telefonní sluchátko. Netušil jsem, kdo mi může telefonovat a překvapilo mne, když se v něm ozval hlas kteréhosi z přátel z Občanského fóra.

„Tak co, trápí tě moc?“, zeptal se.

Jiří Pernes

„Řekni jim, ať toho nechají a raději si pustí televizi,“ pokračoval, když jsem přitakal. „Právě hlásili, že Federální shromáždění dnes schválilo usnesení, jímž zrušilo ty články ústavy Československé socialistické republiky, které hovořily o vedoucí úloze KSČ ve společnosti. Vyhráli jsme! Teď už máme svobodu,“ dodal vzrušeně.

Nevěřil jsem svým uším, spadl mi kámen ze srdce! Byla to však pravda jen zčásti. Parlament skutečně ustanovení o vedoucí úloze KSČ z ústavy vypustil, ke svobodě a demokracii však bylo ještě dost daleko. Nicméně jsem si neodpustil, abych přítomným obsah telefonátu s patřičným zadostiučiněním tlumočil. Ve tváři soudruha Jeřábka se objevilo překvapení, jež se změnilo v nechápavý úžas a nakonec rezignaci. Slova se pak ujal Zdeněk Mařík. „Myslím, že nejlépeší bude, když naši rozpravu ukončíme a vrátíme se k ní, až bude situace jasnější.“

Předsedův závěr mne nepřekvapil. Neznal jsem ho nijak důvěrně, ale po celou dobu mého působení ve Slavkově, se choval jako rozumný a slušný člověk. I při tomto jednání dával najevo, že je mu nepříjemné a ten telefonát ze zámku nepochybně přivítal. Jeho realistické a konstruktivní jednání také vedlo k tomu, že když o několik týdnů později probíhala jednání o rekonstrukci národního výboru – zde je třeba zdůraznit, že taková jednání probíhala na celém území republiky a na všech úrovních – přišlo Občanské fórum s návrhem, aby Zdeněk Mařík i nadále, až do chystaných svobodných voleb, v čele národního výboru zůstal, zatímco Jan Jeřábek a někteří další zapálení soudruzi museli odejít a začít se žít jinak.

Tyto dvě události patří k mým nejsilnějším zážitkům z listopadových událostí roku 1989. ■

Na události listopadu 1989 vzpomínám rád

Jiří Knesl

Vzpomínky na generální stávku a na zakládání OF ve Slavkově ve mně vzbuzují emoce, které jsem – a nejen já – prožíval po celou dobu trvání příprav svobodných voleb. Výroba letáků, vylepování plakátů, schůzky na zámku, mluvění a vysvětlování situace lidem, že konečně můžeme být po letech vlády jedné strany svobodni.

Ve Slavkově se v té době sešla úžasná parta lidí, kteří si stáli za svým a dělali pro to každý, co mohl, setkávání na zámku nebo v bývalé lesnické škole – na to prostě nejde zapomenout. Lidé ze Slavkova nás podporovali a nejen slovy, ale někdy i dobrotami. Nejraději vzpomínám na koláčky od jedné paní, které byly vskutku výborné.

Další velká věc bylo setkání vlád 28. října 1990 na slavkovském zámku – to byl úžasný zážitek.

Také velmi rád vzpomínám na epizodku se svým bratrem, který nebyl příznivec Občanského fóra. Večer jsem mu potajmu připnul na svetr placku OF a on s ní chodil skoro celý den. To bylo zděšení, když na to přišel! Z té doby mám stále schované hlasovací lístky pro první svobodné volby. Už jsou trochu zažloutlé, ale nevadí, je to pro mě vzpomínka.

Ale mám i jednu nemilou vzpomínku. Kvůli svým postojům a angažování v OF jsem během hodiny ztratil práci v ACHP Slavkov a ocitl se na dlažbě.

Bohužel, musím konstatovat, že dnešní doba se trochu vymkla z ruky a už nám zase vládne taková rudá koalice, a to je pro mě špatná zpráva. Píseň Tomáše Kluse s refrénem „za co, Pane Bože, za co trestáš tento prostý lid“ mně připadá nadčasová.

Závěrem – byla to hektická, ale neskutečně krásná doba a děkuji všem kamarádům z OF Slavkov, že jsem s nimi mohl spolupracovat a trávit hodně času. ■

Jiří Knesl, Ota Demel, Stanislav Koukal, Pavel Novoměstský a Jaroslav Vlach

Moje vzpomínky na listopadovou revoluci

Renáta Rumpová

Listopad 1989. V první chvíli šok, že je něco takového vůbec možné. Prosezené hodiny a hodiny u televize s očekáváním nových

B. Janča, E. Cupáková, R. Rumpová, A. Slezáková

zpráv z Prahy, která jakoby byla na druhé straně zeměkoule.

První videozáznam z Národní třídy nám dovezl Pavel Šemora a promítal v klubovně na Špitálské ulici. Při pohledu na studenty stojící proti štítům nám tuhla krev. S manželem jsme se okamžitě zapojili do dění s lidmi, kteří měli stejné pocity a nadšení.

Byly to dny plné politických debat a spekulací, jak to dopadne. Na podnikové škole lešů se celé noci malovaly hesla a plakáty dle návrhů Alenky Slezákové a ty jsme potom vylepovali po okolí.

Díky panu Pernesovi jsme měli zázemí v Černé kuchyni na slavkovském

zámku, kde se konaly nekonečné debaty za účasti i pana Pitharta a kde se čekalo se na dohávky letáků z Prahy. Ty jsme potom ve starém žigulíku rozváželi po okolních vesnicích.

Dodnes na to vzpomínám jako na dobu, kdy k sobě měli lidé blízko a stáli při sobě. Mrzí mne, že když dnes řeknete OF, mladí vůbec neví, co to znamená.

Když jsme se smáli scéně Oldřicha Kaisera, ve které mu vyučující pokládá otázky z dob listopadové revoluce a on vůbec nezná odpovědi. Bohužel se toto stalo realitou a málo lidí si vzpomene, jak to bylo.

Nemáte někdy chuť zacinkat zase klíči? Já ano.

Moje vzpomínky

Eva Cupáková

Ráda se připojuji ke svým vzpomínkami (a musím přiznat, že až nostalgicky) na listopadové události 1989 ve Slavkově u Brna, kde jsem pracovala. Celou vzpouru proti režimu, proti nesvobodě, jsem sledovala také poslechem Svobodné Evropy, ať už to byl pád Berlínské zdi, změny vlády v Polsku, změny maďarské ústavy, blahorečení Anežky České a nebo Prahu plnou trabantů. Netrpělivě jsme očekávali, kdy se zhroutí komunistický režim i u nás. Byli jsme mladí a toužili po svobodě.

Po brutálním zásahu 17. listopadu 1989 proti studentům na Národní třídě a po založení OF 19. 11. v Praze, vzniklo OF i ve Slavkově u Brna. A bylo velice aktivní! Každý den, kdy jsem přijížděla autobusem z Brna do Slavkova,

jsem se těšila, čím novým mě SlavkOF zase přivítá. Některé transparenty byly vyvěšeny ve velkých výškách a jistě vyžadovaly až horolezecké výkony. Nespočet holubiček, mávátek, napoleonských klobouků s motivem OF byly výtvarnými návrhy Aleny Slezákové. Ale kdo přišel na ten přímo geniální nápad, přejmenovat Slavkov na SlavkOF, už dnes přesně nevím. Azyl pro výrobu plakátů, transparentů a dekorativních předmětů nám poskytl PhDr. Jiří Pernes v zámecké kapli slavkovského zámku. Scházela se zde spousta lidí a lidiček, kteří se aktivně zapojili při vystřihování, kompletování mávátek a samotném vylepování plakátů a instalaci transparentů. Chtěla bych, aby se vědělo, že tito lidé nebyli bezejmenní, měli své

jména, své sny, své touhy i své naděje a také své rodiny. Bylo nám všem spolu moc dobře. Všechno, v co jsme věřili, a co očekávali, se plnilo. A my byli při tom!

Nikdy nezapomenu na moc milou starší paní, která nám do zámecké kaple přinesla krabici plnou tvarohových koláčků. Dodnes cítím jejich vůni i chuť. A s jídlem je spojena i vzpomínka na úžasnou Sonju Sázavskou, která nám přinesla mísu výborných, voňavých bramboráků. Soni, tam nahoru, ještě jednou děkuji!

Vyjmenovat všechny ty báječné lidi je nereálné, snad se najdou na některé z fotografií a když ne, i tak navždy zůstanou v mém srdci.

Třicet let poté

Lída Palečková

V období sametové revoluce jsem byla doma s dětmi, na jaře se nám narodil třetí syn. Pár dnů po 17. listopadu 1989 za námi přišel kamarád pracující v Praze s tím, zda víme, co se v Praze opravdu děje. Nabídl nám video zachycující bití studentů na Národní třídě a podporu kardinála Tomáška: „Stojím na straně národa“. Domluvili jsme se, že video manžel promítne v provozovně, kde tehdy pracoval jako vedoucí asi čtyřicetky žen. Po jeho zhlédnutí pak mnohé přišly na demonstraci ve Slavkově. Mám v živé paměti první místní demonstraci. Byli jsme tam s dětmi i s kočárkem a na náměstí na nás spustila velmi zhurta a nenávisť tehdejší tajemnice MNV: „Kdo vám to dovolil?“

Kdo nám to dovolil shromažďovat se bez povolení mocipánů, když to tehdejší zákony zakazovaly? Asi jsme se jako národ přestávali bát a poznávaná pravda a nutkání za ní stát, byly silnější než mocí budovaný strach.

Dnes už mi připadá k neuvěření, jak pro-

běhla politická proměna společnosti bez krveprolévání, sametově. Bohužel výchova lidských srdcí, myslí a citů je záležitost velmi dlouhodobá. Síla emocí je velká u každého člověka, i v národním měřítku, a na tom budují svoji kariéru diktátoři, manipulátoři.

Co se děje s naším národem dnes? Máme na čelních pozicích státu dvě osobnosti, za něž se já osobně stydím. Byli zvoleni. Proč „větší třetina“ národa neváhá, že jim nejde o pravdu, ale o moc a peníze? Dnes je v jejich rukou velká část médií. Pravda se dnes hledá obtížněji než za totality. Tehdy stačilo sledovat kromě propagandy také třeba vysílání Svobodné Evropy a člověk se orientoval. Dnes musíme mnohem více pěstovat kritické myšlení, dohledávat informace z různých zdrojů, abychom se vyznali v politickém dění. Mediálně se dá mnohem snadněji rozšířit polopravda než dříve, bohužel lidé moc nepřemýšlí a nechávají se manipulovat. Obávám se toho, co bude muset na náš

národ přijít, aby se zase alespoň na čas vzpamatoval a o pravdu usiloval. Někdy další nacismus, socialismus, ...? Heslo z naší prezidentské standarty je pravdivé: Pravda vítězí. Myslím, že ona se nechává nalézat a pak vítězí.

Neseme si z totality v duši národa také tuto lež: „Můj hlas nic neznamená, v tom počtu všech nic nezmůže“. Ale o výsledcích z voleb nerozhodují miliony hlasů. A když nejdu k volbám, dal jsem tím hlas tomu, kdo vyhrál. Nebo je na vině lenost se o dění zajímat a pohodlnost?

Účastním se protestních demonstrací u nás i v Praze s nadějí, že se jako národ probereme, budeme kriticky sledovat dění v politice, ne necháme se manipulovat polopravdami, lži, podplácením, leností a nedáme v dalších volbách hlas manipulátorům a lhářům, kterým nejde o pravdu.

Nejsilnější okamžiky

Alena Slezáková

Spousta z nás během roku 1989 cítila a doufala, že mohou nastat politické změny. S několika kolegyněmi a kolegy v práci jsme s úsměvem poslouchali záznam projevu Miloše Jakeše na Červeném Hrádku a bavili jsme se

Alena Slezáková

nad gratulací v Rudém právu „Ferdinandu Vaňkovi“ (Václavu Havlovi) k jeho říjnovým narozeninám.

Co však byla pro mě velká naděje? V srpnu 1989 jsme byli na návštěvě u příbuzných ve Vídni (samozřejmě nás pustili jediné bez dětí) a zrovna 21. srpna jsme se dívali na rakouské zprávy. Na obrazovce se objevil titulek sovětských novin Pravda „Izviní Praha“ (Promiň Praho). Ten moment si přesně pamatuji a řekla jsem si – to něco znamená, něco se stane...

Co všechno se událo na podzim toho roku je dobře známé. V pátek 17. listopadu jsme měli rodinnou oslavu tatkových narozenin a pozdě večer jsme už z rozhlasu věděli, že se v Praze něco děje... Následující týden byl velmi nejistý, někdo tomuto vývoji fandil, někdo nevěděl, na kterou stranu se má postavit. V Praze vzniklo Občanské fórum a někteří z nás začali nosit na klopě státní symboly a placky OF.

V pondělí 27. listopadu se konala generální stávka, která měla začít ve 12 hodin. Před polednem jsme s kolegyní Evou Cupákovou vyrazili na náměstí a byly jsme překvapené a zklamané, že se tam nic mimořádného neděje. Slavkováci tam však byli a čekali na nějaký impuls – a ten přišel. Na náměstí dorazil

velký průvod pracovníků Agry a najednou tu bylo spousta

lidí, kteří se shromáždili na prostranství pod zámek. Objevili se tam i zástupci tehdejšího Městského národního výboru a snažili se přesvědčit Slavkováky, aby se rozešli.

Hlavní slovo si vzal tehdejší ředitel zámku PhDr. Jiří Pernes a promluvil k davu (stal se tak hlavní postavou slavkovského dění). Potom promluvil ještě několik řečníků... Slavkováci neklamali, generální stávka byla úspěšná! Dva dny na to 29. 11. bylo ve Slavkově založeno OF a aktivně začala pracovat parta nadšenců, kteří organizovali besedy, tvořili propagační plakáty a letáky, kterými jsme „zdobili“ Slavkov.

A pokud si mám vzpomenout na nejsilnější okamžiky revolučních dnů – tak je to určitě televizní přímý přenos, kde Jiří Černý oznámil, že byla zrušena vedoucí úloha KSČ! Doma jsme všichni jásali a slavili! A ještě jeden krásný večer jsme zažili u Alenky a Oldy Pospíšilových – v televizi a rádiu opět hrají písničky mé milované Marty Kubišové! Zpíváme, tančíme a vychutnáváme si nejen výborný zaječí guláš, ale hlavně úžasný pocit nově nabyté svobody! ■

Můj guláš před 30 lety

Břetislav Rozsypal

Nemám ve zvyku se příliš svěřovat, ale ke kulatému výročí Sametové revoluce dělám výjimku a na vyzvání přikládám rád pár osobních vzpomínek.

Události roku 1989 jsem prožíval jednak ve Slavkově, kde jsem bydlel, a jednak v Brně, kde jsem pracoval. Již dlouho předtím jsem se zajímal o to, co se děje v disidentském hnutí a snažil jsem se pro změnu něco dělat. Pomáhal jsem rozšiřovat protirežimní tiskoviny, zúčastňoval jsem se protestních akcí v souvislosti s okupací v roce 1968, pravidelně jsem sledoval vysílání zahraničních stanic a informoval okolí.

První pracovní den po událostech 17. listopadu v Praze se všude více diskutovalo, než pracovalo, vědělo se, že divadla na podporu studentů také vstupují do stávky, že se na pracovištích zakládají stávkové výbory, že na půdě Filosofické fakulty brněnské univerzity, která jako první z vysokých škol v Brně vstoupila do stávky, promluvil divadelník a disident František Derfler, že i v Brně se věci dávají do pohybu. Mluví Charty 77, disident a pozdější představitel Občanského fóra v Brně, Jaroslav Šabata byl preventivně zadržen. Stejně tak další významná brněnská politická aktivistka a chartistka Hana Holcnerová, se kterou jsem ještě dopoledne toho dne kvůli informacím o demonstraci telefonicky mluvil.

Dozvěděli jsme se, že studenti připravují na odpoledne shromáždění na náměstí Svobody. Proto jsme zbystřili, když jsme s kolegy zpo-

zorovali z oken přes dvorní trakt našeho podniku v centru Brna srocování příslušníků Věřejné bezpečnosti. Přesto jsme se s kamarádem na chystanou akci vydali. Všechny přístupové cesty na náměstí Svobody však byly zataraseny policejními auty, autobusy a zásahovými jednotkami, připravenými demonstraci zabránit. Na Běhounské se nám podařilo prosmýknout mezi zdí a autobusem a doběhnout na náměstí. Ocitli jsme se tam sami dva opuštěni a přiznávám, plní strachu.

Postupně však začínali vybíhat další jednotlivci z různých koutů. Najednou nás byly desítky, a když se ozval z amplionu zpočátku chrchlavý zvuk a následně oznámení komunistického primátora Pernici, že se proti demonstrantům zasahovat nebude, začaly se z postranních ulic doslova valit davy lidí, které ve chvíli zaplnily celé náměstí. Na tuhle chvíli nikdy nezapomenu. Zásahové jednotky

S. Navrátilová, A. Pospíšilová, A. Slezáková a B. Rozsypal

byly stále na dohled připraveny, proto jsme raději seděli nebo klečeli na zemi, i když bylo mrazivé počasí. Zpívali jsme několikrát hymnu a podporovali prohlášení studentů. Demonstrace na náměstí Svobody se pak konala denně, přesto první Svobodák byl neopakovatelný, krásný a euforický.

Také ve Slavkově, kam se brzy dostalo revoluční dění, jsem se zapojil. Měl jsem možnost v Brně rozmnožovat letáky a dokumenty, ty jsme pak ve Slavkově po večerech třídili a roznášeli. Jednou jsem se dostal pozdě za tmy až za pekárnu a chtěl vylepovat na plot tamních skladů, když z areálu vyběhl pes s dozorcem. Tak jsem se vylekal, že jsem omylem běžel na opačnou stranu, až na křižovatku k Vážanům. Když se začalo ve Slavkově zakládat Občanské fórum, vyzvedával jsem hromadně tiskoviny v Brně na Mečové, ty jsme pak zpracovávali v určených prostorách zámku, které nám jako zázemí poskytl tehdejší ředitel slavkovského muzea Jiří Pernes.

V prosinci 1989 byl zvolen prezidentem Václav Havel a začaly se připravovat první svobodné volby. S nimi souvisela návštěva předsedy České vlády Petra Pitharta ve Slavkově v červnu 1990. Setkání s ním, jeho delegací a členy slavkovského Občanského fóra se uskutečnilo v Černé kuchyni na zámku, kde se podával volební guláš, který jsem pro všechny doma uvařil. Pochutnal si na něm i Petr Pithart. Mám na to hezkou vzpomínku. ■

Cesta ke svobodě

Radoslav Lánský

Cesta k nové svobodě a demokracii v naší společnosti byla pro mne velmi osobní a emotivní. Kdo sledoval celkový vývoj mezi východním a západním světem, musel cítit, že změna politické situace v sovětském bloku přináší novou naději pro svobodu, nejen v naší společnosti. Především zásadně nový přístup Gorbačova vzbudil v mnohých z nás naději a očekávání změn.

Já jsem s velkým zájmem sledoval probíhající proměny východního bloku, které přinášela „perestrojka“. Demonstrativně jsem nosil československou trikolóru s „plackou“ Gorbačova.

V roce 1989 jsem se potkával s PhDr. Jiřím Pernesem, ředitelem Historického muzea, a s Oldou Klobasem, který tam také pracoval. Chodili jsme spolu na obědy v Sokolském domě. Jiří Pernes měl kontakty na disent a byl ve víře v nové nastolení svobody a demokracie jednoznačně optimista. Pamatuji si na jeho velmi časté prognózy: „Radku, do týdne to musí prasknout...“. Dobře informovaný z disentu byl i mladý heršpický evangelický farář Tomáš Trusina. Náš bezbřehý optimismus krotit Olda Klobas, který měl jiné životní zkušenosti s totalitou. Jako bývalý politický vězeň byl pro mne velkou autoritou. Obdivoval jsem jeho společenský nadhled a po všem tom prožitém i jeho velkou toleranci. Neměl v sobě špetku zatrpklosti.

Nový impuls pro nás byl na veřejnost uniklý Jakešův stupidní projev ke komunistické elitě (kůl v plotě... Zagorka je milá holka...), který se postupně šířil nelegální cestou na kazetách. Já jsem se k ní dostal a nechal jsem ji kolovat v mém zaměstnání, v Zelenině, n. p., který měl provozovny a kanceláře v předzámčí a kase-matech zámku. Po udání aktivní členkou KSČ jsem byl předvolán k řediteli závodu Josefu Machačovi. K mému překvapení z toho nebyl problém. Ředitel mně důvěrně sdělil, že poslouchá rádio Svobodná Evropa a tu kazetu s projevem Jakeše si chce také poslechnout. Dostali jsme se tak i k jeho osobním pozitivním vzpomínkám a zkušenostem na dobu soukromého podnikání. Vzpomínal v dobrém na jeho obchodní začátky u pana Kořínka, který měl obchod na slavkovském náměstí.

Ze společnosti se začal vytrácet strach. Komunistický systém se začal sám drolit.

Informace o dění v Praze 17. listopadu 1989 se šířily neoficiální cestou. Velkým překvapením ve Slavkově bylo, když ve výloze prodejny Elektro (Milan Rudolf) na náměstí běžel ve „smyčce“ neoficiální záznam událostí ve vystavené televizi.

Po založení Občanského fóra (OF) v Praze 19. 11. 1989 začali aktivní občané zakládat i OF ve Slavkově na svých pracovištích. Byla to například Zelenina, n. p., mluvčí R. Lánský, následně Marie Hálová, ACHP – mluvčí Jiří Knesl, OÚNZ poliklinika – MUDr. A. Zemanová, Destila Slavkov – mluvčí Jiří Novotný z Heršpic, Dřevodílo Slavkov – mluvčí Ivan Smutný, Cutisin – mluvčí František Spálovský, Textil a oděvy Slavkov – mluvčí Zdeněk Mezník a další. Po založení OF ve Slavkově u Brna 27. 11. 1989 se o podporu k nám hlásila i OF,

založená ve spádových obcích Slavkova. Např. OF Holubice, mluvčí Václav Ondráček, JZD Nížkovice Ivan Marek, Jarmila Maláčová. Podle stanov OF zastupoval jednotlivá OF zvolený výbor. OF nemělo předsedu, jen mluvčí. Pro nové volby pak byl zvolen zmocněnec, který zastupoval OF a vyřizoval další záležitosti, korespondenci, nominaci do voleb, volebních komisí, ale také lustrace kandidátů atd. Měl jsem tu čest stát se zmocněncem OF ve Slavkově u Brna. Jezdil jsem pro morální podporu a tiskoviny do Brna do Divadla na provázku, kde jsem měl své známé, např. Frantu Kocourka a mého spolužáka z SVVŠ Koněvova (dnes Gymnázium Videňská) Mírka Donutilla. Moje vzpomínky se nedávno osvěžily, když jsem našel ve svém zapomenutém archivu stovky dokumentů a tiskovin z té doby. Ve Slavkově se usídlilo veškeré dění kolem OF na zámku pod patronací Jiřího Pernese.

Na podporu požadavků začínající revoluce byla na pondělí 27. 11. 1989 vyhlášena v celé republice generální stávka. Celospolečenská podpora této stávky byla rozhodujícím zlomem stávajícího režimu nesvobody. Komunistické vedení slavkovské radnice odmítlo stávku podporit.

Těsně před dvanáctou hodinou zavládlo na slavkovském náměstí napětí. První se objevil Jiří Pernes a jeho doprovod ze zámku. Jiří Pernes se svou chlapeckou postavou a zvukným a pevným hlasem zahájil setkání shromážděných slovy: „Vážení přátelé, na tomto místě v roce 1905 stáli slavkovští občané a dělníci a bojovali stávkou za stejnou věc, za kterou stávkujeme i my...“. Dalším řečníkem byl Jaromír Seifert. Mnozí občané jen pokukovali zpovzdálí a s napětím sledovali, jak se bude situace vyvíjet. Velkým povzbuzením byl o něco pozdější velký průvod zaměstnanců Agry, který přivedl pod státní vlajkou Milan Zyka.

Z radnice vyrazila také delegace – místo předseda a soudruha tajemnice. Statečně nám oznámili: „Tato demonstrace je nelegální, rozjeďte se!“ Sklidili posměch a odešli zpět na radnici. Ve Slavkově bylo rozhodnuto...

Radoslav Lánský

Prožil jsem nadšení národa a probouzející se svobodu společnosti v roce 1968. Připomnělo mně to nadšení národa z probouzející se svobody společnosti z počátku roku 1968, kterou jsem jako sedmnáctiletý student prožíval, především v Brně.

Na generální stávce pozval Jiří Pernes zájemce do Rubensova sálu zámku, kde aktivní občané pokračovali v dalších plánech ve prospěch nové společnosti. V Rubensově sále se večer ustavil podle stanov OF sedmnáctičlenný koordinační výbor. Další velká velmi pestrá občanská společnost se sešla v Rubensově sále ve středu 30. 11. 1989. Tam už byly přijaty konkrétní kroky k občanské společnosti. Občané se zapisovali a podepisovali do knihy OF a také se hlásili k jednotlivým občanským aktivitám. K 27. 11. to bylo 22 podepsaných občanů, k 20. 12. už 572 a 18. 1. 1990 podepsalo podporu OF 730 občanů města. Pak už to byl rychlý společenský spád, který ukončil temnou dobu normalizace a nesvobody.

První svobodné volby byly vypsány na 24. 11. 1990. V naší společnosti to vyvolalo obrovský, nebývalý kvas. Zákonitě se začaly ve společnosti oddělovat od OF jednotlivé politické směry a zakládaly se nové strany, které se chystaly vybojovat v nových svobodných volbách své místo na politickém jevišti. Ve Slavkově u Brna se za nově vznikající politické uskupení často skryly i naprosto osobní a ziskové zájmy.

Zásadním zpolitizovaným tématem se stalo dopravně-technické řešení nově plánovaného obchvatu města. Toto téma by si možná zasloužilo samostatnou kapitolu. Ale pokusím se stručně zavzpomínat, protože do této problematiky jsem byl plně vtažen v roli občana a bydlícího v dotčeném sídlišti v Polní ulici.

Do hry se dostalo variantní řešení připravovaného obchvatu města. Připravená varianta č. 1. bylo to nejlevnější, ale také nejhorší řešení (varianta č. 1 by stála cca 65 mil. Kč. A realizace mimoúrovňového řešení stála cca 120 mil. Kč). Varianta č. 1 protínala město v místě mezi cukrovarem a autobusovým nádražím. Křižovatka se semaforem by křížila silnici I/50 se silnicí II. třídy na Kyjov. (E50 vedoucí z pobřeží Francie přes Brno, slavkovské náměstí, Bučovice, Košice, dál přes Ukrajinu až téměř ke Kaspickému moři. E50 je třetí nejdelší označená trasa v Evropě cca 6000 km.) A tato stále víc zatěžovaná magistrála by rozdělila Slavkov u Brna. Na čtyřmetrovém násypu přes sídliště v Polní by mimo jiné oddělila přístup od města k velkému rybníku.

Naskytla se ale možnost zrealizovat obchvat ve variantě č. 2 a 3, které byly vedeny mimoúrovňově pod mostem, souběžně s železniční trasou za velkým cukrovarským rybníkem.

I když na první pohled bylo jasné, že to pro Slavkov u Brna je jediné rozumné řešení, rozpoutalo se obrovské politické vření. Od 3. 11. 1990 bylo ve výloze prodejny potravin vystaveno pro veřejnost grafické řešení všech tří variant. Osobně jsem organizoval petici a také manifestaci obyvatel Polní ulice proti variantě

Šárka Navrátilová, Jiří Pernes, Radek Lánský a Jiří Knesl

Schůzka v prostorách slavkovského zámku

č. 1. Následné veřejné vystoupení občanů na demonstraci na náměstí bylo jedním z rozhodujících momentů. Proběhla referenda, napřed organizovaná OF, později i oficiálně organizované radnicí. Za prosazením varianty č. 1 byl v pozadí především soukromý zájem o privatizaci prostor cukrovaru, který už ukončil provoz. Přesto byla slavkovská veřejnost zahrnuta dezinformacemi, lží a manipulací, kterou Slavkov u Brna nepamatuje a snad už nezažije.

Nakonec i v referendu jednoznačně zvítězilo mimoúrovňové řešení, které bylo po etapách realizováno. Jsem přesvědčen, že dnes v tom obrovském dopravním zatížení I/50 už nikdo ve Slavkově u Brna nepochybuje o této variantě. Lituji občany Bučovic, kteří to štěstí nemají.

Ve svém věku si dnes na tomto místě dovlím trochu bilancovat. Jsem rád, že jsem se dožil třicátého výročí nově nabyté svobody naší společnosti. Jsem vděčný, že moje děti a vnuci dnes žijí v civilizované části světa. Jsem hrdý na své občanské aktivity, i když se naše – moje ideály, z doby před třiceti lety zdaleka nenaplnily. Po třiceti letech se nenaplnily naše původní ekonomické ambice a očekávání. Přesto si myslím, že žijeme v nejlepší době v tisícileté historii našeho národa. Jsem nadšený, jak se naše města a obce rychle vymanily z šedi, ošklivosti a špíny a proměnily se do barev života. Náš zámek a naše město je toho důkazem.

Patřím ke generaci, kterou život v totalitě poznamenal víc, než si mnozí připustíme.

Na druhou stranu mám velké obavy z dalšího vývoje společnosti. Dnes vidím, že naše společnost se řádně nevypořádala se svou minulostí. Nesjednotila se na cestě k demokracii. Společnost, ale i přátelé a rodiny jsou nesmyslně názorově rozděleny v zásadním životním pohledu na věci veřejné. Velká část společnosti jakoby ztratila zdravý kritický rozum. Ztrácí se v moři informací a lehce podléhá cíleným nepřátelským východním dezinformacím. Vytrácí se základní morálka.

Část občanské společnosti si to uvědomuje a znovu nás to přivádí na náměstí, vyjádřit svůj základní občanský postoj. Přesto věřím, že nová generace našich dětí a vnuků využije příležitosti a bude úspěšnější. ■

Členové slavkovského Občanského fóra

Byla to krásná doba euforie, očekávání a naděje

Dítě sametové revoluce

Irena Rozsypalová

Rok 1989 byl pro mne šťastným vrcholem života. V srpnu se mi narodil vymodlený syn a v listopadu přišly politické změny. Strípky vzpomínek na obě události se mi proto prolínají.

Co pamatuji, sledovala se za totality v naší rodině rakouská televize a poslouchala Svobodná Evropa. Rodiče se o politiku zajímali, nám dětem hodně vysvětlovali, ale vždy zdůrazňovali, že o tom nesmíme nikde mluvit. Nebyla jsem tedy v dospělosti tak statečná, abych se nějak protikomunisticky angažovala, jediné jsem v počátcích svého profesního života razantně odmítla vstup do KSČ, i když jsem byla varována, že tím moje kariéra utrpí. Stalo se, ale nelituji. Můj bratr nás už dlouho před rokem 1989 zásoboval samizdatovou literaturou a měl zdroj na běžně nedostupné informace o politických změnách, které se kolem nás začínaly dít.

V říjnu '89 jsem přijela s dvouměsíčním miminkem z Ostravy, kde jsem tehdy žila, k rodi-

čům do Slavkova. Každý den jsem chodila s kočárkem na procházky, nejčastěji k rodinné přítelkyni Soně Sázavské, bývalé herečce a režisérce. Měla jsem trochu strach, když Soňa na celou zahradu pouštěla písničky Karla Kryla a mluvila stále a hodně nahlas proti komunistům. K Soně jsem se také se synkem chystala odpoledne 17. listopadu. Rodiče odcházeli na večírek a maminka upozorňovala bratra: Sleduj Vídeň, něco se v Praze děje. V noci se celá rodina sešla v kuchyni u Svobodné Evropy. Beze slov jsme se na sebe podívali a tím si řekli: Jdeme do toho.

Rozhodla jsem se nevrátit zatím do Ostravy, ale pomáhat ve Slavkově a v okolí roznášet letáky a přesvědčovat nerozhodné o správnosti tohoto politického pohybu. Se Soňou a kočárkem, ozdobeným českými vlajčkami, jsme linkovým autobusem objížděly okolní obce, miminko mi většinou hlídali vrátní a my dvě v různých družstvech a podnicích besedovaly s lidmi a vyprávěly o Václavu Havlovi. A na prvním shromáždění občanů ve Slavkově, které bylo pod zámkem u kulturáku a z něhož mám jedinou revoluční fotku, jsem, světe div se, mluvila! Byla jsem tehdy herečka a herci spolu se studenty celý ten proces rozhýbali, tak jsem se rozhýbala i já. I když mě na stupínek před dav lidí lehce popostrčil protikomunistický aktivista, bývalý politický vězeň v Jáchymově a na Mírově, jinak spisovatel, Oldřich Klobas.

Inspirována bratrem a podporována rodiči začala jsem mezi kojením jezdit na brněnské demonstrace, ale byla jsem v takové euforii, že jsem postupně přestala kojít a začala kouřit. Po jedné z demonstrací jsem se dostala s divadelními kolegy do hlediště Janáčkového divadla, kde probíhala diskuse o tom, zda otevřít divadla veřejnosti k shromážděním místo představení, neboť divadla stávkovala. Pamatuji si okamžik, kdy tehdejší šéf opery František Preisler vystoupil s informací: Odstoupila vláda! Hlediště, plné pěvců, muzikantů, herců, zkrátka brněnských divadelníků, burácelo nadšením. Nikdy jsem neslyšela naši hymnu v takovém podání.

Okamžiky naděje a radosti jsem zažívala v rodinném kruhu při sledování demonstrací v Praze na Letné v televizi. Venku mrzlo, doma bylo teplo, svítily svíčky, naši seděli v křeslech, miminko leželo spokojeně v pojízdném koši, já žehlila plíny. A všichni jsme alespoň takto podporovali pražské demonstranty, když už jsme tam nemohli být osobně. Na první neděli v pro-

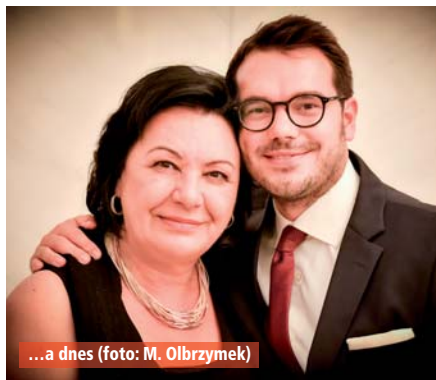
sinci jsme měli naplánované křtiny malého Michaela ve slavkovském kostele. Pozvali jsme na oběd tehdejšího faráře Stanislava Forsta, který také podporoval tento poklidný revoluční proces. A protože se právě ten den vyhlášovala první verze nové vlády, byli jsme všichni stále u televize a tak nervózní, že jsme, my ženské kuchařky, spálily zelí. Oběd se nějak zachránil, a při odchodu na obřad pan farář pravil: Ať nepřijedete pozdě! Samozřejmě jsme pozdě přišli, ale křest dopadl nakonec dobře, i když malý Michael musel být okamžitě po obřadu přebalen, ale to prý přináší štěstí.

Už jenom jeho datum narození je symbolické. 21. srpen 1989. Není divu, že se od mládí orientuje v politice, což úspěšně zúročuje při své nynější profesi moderátora v Českém rozhlase Plus. Kolegové v divadle mi ještě před revolucí říkali: Chudák, nebude se moci na své narozeniny nikdy opít. To se totiž za totality považovalo, v den výročí okupace z roku 1968, za provokaci. Poměry se naštěstí změnily. Syn se povedl, jsem pyšná na to, že jsem ho vychovala jako čestného, slušného a pracovitého člověka.

Sametová revoluce se také povedla, ale nečekala jsem, že po třiceti letech, 16. listopadu 2019, pojedou opět na demonstraci.

Se synem v roce 1989...

...a dnes (foto: M. Olbrzymek)

Irena Rozsypalová se malým synkem

Návštěva představitelů naší republiky

Návštěva představitelů naší republiky

Jak si pamatuji rok 1989 ve Slavkově

Bohuslav Sobotka

Konec komunistického režimu jsem prožíval jako student gymnázia v Bučovicích. Jako řada lidí jsem poslouchal Svobodnou Evropu a Hlas Ameriky a také se díval na rakouskou televizi, jejíž signál se dal ve Slavkově na Zlaté Hoře naladit. Dozvídali jsme se o událostech v Polsku a Maďarsku, bylo zřejmé že se do východní Evropy vrací svoboda. Jen v Československu byl stále relativní klid. Že se věci dávají do pohybu, jsem si naplno uvědomil 21. srpna 1988 na pražském Václaváku, kam naše rodina přijela podpořit disidentskou demonstraci k 20. výročí sovětské okupace. Přišlo tam neuvěřitelné množství lidí, a i když policie zatýkala koho mohla, stal se z toho první velký veřejný protest, který pak s dalšími demonstracemi na podzim 1988 a během roku 1989 (v srpnu jsme byli na Václaváku znovu) předznamenal konec komunistické vlády. Začínající pohyb ve společnosti nás na gymnáziu v Bučovicích povzbudil k obnovení studentského časopisu Reparáť, ve kterém jsme uveřejňovali i články

a kreslené vtipy kritizující režim. Reparát se začal brzy šířit i mezi lidmi mimo školu a tak zasáhlo okresní vedení Komunistické strany ve Vyškově. Zrovna jsme chystali číslo k výročí upálení Jana Palacha, když jsme dostali na vybranou, buď vyhazov ze školy, nebo s časopisem skončíme. Rok před maturitou jsme s kamarády zvolili raději dokončení studia. 17. listopadu jsme se o tom, co se odehrálo v Praze na Národní třídě dozvídali opět hlavně ze zahraničního rozhlasu a televize.

Hned v pondělí se v Brně na náměstí Svobody uskutečnila první demonstrace, jak si vzpomínám, tehdy tam ještě byly i silné kordony policistů a připravená vodní děla na rozhánění lidí, ale už se neodvažovali zasáhnout. Jako řada Slavkováků jsem začal na demonstraci na Svobodáku jezdit pravidelně, a i když byla už docela zima, každý den v podvečer přicházelo víc a víc lidí. Na pódiu vystupovali brněnští disidenti, vysokoškolští studenti, herci z divadel, jejich kritika režimu rostla. V den

generální stávky 27. listopadu se v poledne uskutečnilo shromáždění i ve Slavkově pod zámek, kde jsem s několika spolužáky zastupoval studenty z Bučovic. Během listopadu se ve Slavkově ustavilo i místní Občanské fórum, které se díky podpoře tehdejšího ředitele muzea Jiřího Pernese začalo scházet na zámku a připravovalo se na velké změny, které vzápětí přišly i do Slavkova.

Uspěli jsme, totalitní režim se sesypal. Svoboda a optimismus nastupující demokracie povzbudily množství občanských aktivit – v polovině prosince 1989 jsem se v Brně v restauraci u Dvořáků zúčastnil obnovující schůze sociální demokracie. Netušil jsem samozřejmě, jak tohle rozhodnutí jednou ovlivní můj život. Tehdy jsem myslel hlavně na maturitu a přijímací zkoušky na práva, i když kolem probíhala Sametová revoluce, na obojí bylo potřeba se připravit.

Jak jsem prožil 17. listopad 1989 ve Slavkově

Milan Zyka

Listopad 1989 jsem zažil jako zaměstnanec Agry Slavkov. Řídl jsem obchodně-ekonomický útvar. V tomto závodě jsem pracoval už od podzimu roku 1976. Takže jsem byl už skoro inventář.

Milan Zyka

Rok 1989 byl plný politických událostí, které vyvolávaly mezi zaměstnanci živé diskuse. Po zásahu bezpečnostních složek proti studentům na Národní třídě byly tyto diskuse ještě živější a vášnivější a rozproudila je také výzva ke generální stávce.

Když jsem 27. listopadu před polednem procházel dílnou přistoupili ke mně dělníci a navrhovali, abychom šli stávkovat. Ale nikdo si nebyl jist, jestli se ve Slavkově bude shromáždění konat. Za chvíli kolem nás stála celá dílna a vášnivě se diskutovalo co udělat. Potom někdo povídá: „Jestli chceme zpátky do Evropy, tak musíme jít na náměstí.“ A bylo rozhodnuto!

Šel jsem to říct řediteli a vyzvat i lidi z kanceláří, ale většina z nich už to věděla, protože

někteří byli účastníky diskuse v dílně. Ještě jsem se postaral o to, abychom měli státní vlajku. Ve 12 hodin jsme vyrazili. Šli skoro všichni. Agra měla v tu dobu více než 50 zaměstnanců, tak nás byla dost velká skupina. Panovala mezi námi bezvadná nálada. Vesele jsme se bavili a povzbuzovali se.

Když jsme přišli na náměstí, viděli jsme před radnicí skupinu lidí. Jak nás spatřili, začali na nás mávat. Hned jsme věděli, že jsme udělali dobře, že jsme tady. Protože jsme vyšli ve 12 hodin, tak jsme neslyšeli úvodní

vystoupení na zahájení stávky, ale byli jsme svědky toho, jak před radnicí přišel místopředseda a tajemnice Městského národního výboru ve Slavkově, kteří shromáždění označili za nelegální a vyzvali nás k rozchodu. Mezi účastníky to vyvolalo smích.

Ke konci shromáždění nabídl ředitel zámku těm, kteří mají zájem pokračovat v diskusi, prostory zámku. Tam bylo založeno slavkovské OF a posléze i koordinační výbor.

Milan Zyka a Dušan Jakoubek na shromáždění občanů 10. 12. 1989

Návrhy propagačních materiálů OF z dílny Aleny Slezákové

Setkání s voliči OF v Rubensově síle zámku

Oldřich Klobas

Svého trabanta k propagaci OF poskytl B. Urbanský

Setkání v Josefíně 14. 12. 1990

Hana Franková, Alena Slezáková

SLAVKOVSKÝ ZPRAVODAJ LISTOPAD 2019

SPECIÁLNÍ VYDÁNÍ • ROČNÍK XXI.

Vydavatelství

BM typ, s.r.o., Brněnská 642,
Slavkov u Brna
Zaregistrováno na MK ČR
pod E 13035

Redakce speciálního vydání

Bedřich Maleček

Sazba a grafická úprava

BM typ, s.r.o.
Brněnská 642, Slavkov u Brna
tel.: 544 220 661, e-mail:
info@bmtypo.cz, www.bmtypo.cz.
Tisk: JKKA, s.r.o., Vyškov.

Foto poskytli

archiv Junáka, Dagmar Klobasová,
Radoslav Lánský, Bedřich Maleček,
Stanislav Olbricht, Irena Rozsypalová,
Alena Slezáková, Milan Žyka.

Zpravodaj vyšel za finanční podpory
města Slavkov u Brna.

Toto číslo vyšlo 9. listopadu 2019

Jaromír Pytela, Dušan Jakoubek, Karel Hřda a Josef Novotný

Vratislav Malý a Jiřina Bayerová

28. 10. 1990

Privítání Václava Havla na nádvoří zámku

Schůzka nejvyšších představitelů republiky na zámku

Zdeněk Mařík, Milan Zyka, Jan Špatný, Josef Novotný a Václav Klaus

Vladimír Mečiar si podává ruku se Zdeňkem Maříkem

Dušan Jakoubek se zdraví s Jánem Čarnogurským

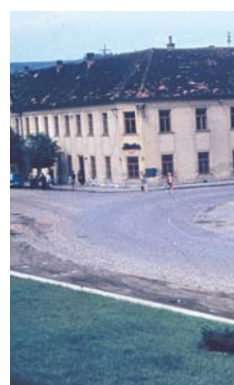
Zleva: A. Baudyš, P. Pithart, E. Čupáková, D. Jakoubek, Z. Mařík, A. Slezáková, M. Zyka, J. Špatný a S. Koukal

Zasedání vlády v Rubensově síle slavkovského zámku

Zleva v popředí: V. Klaus, P. Rychetský, M. Čalfa, V. Havel a V. Mečiar

Slavkov u Brna v období socialismu

SLAVKOF
1989–2019

Část bývalých členů OF po 30 letech: S. Koukal, B. Rozsypal, R. Lánský, M. Zyka, M. Šaněk, J. Gottvald, J. Knesl, A. Světlík, R. Rumpová, A. Slezáková, J. Pernes, J. Slezák, D. Rumpa a D. Jakoubek